(Nro. 103.)

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek Nro. 52. 5. Maia 1820.

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa. — C. K. połączona Kancellaryia Nadworna posunęła Józefa Ambros de Rechtenberg, dotychczasowego Kommissarza drugiego Cyrkułowego Złoczowskiego, na Kommissarza pierwszego, ato ze względu zaleconych iego usług dla kraiu.

Z Wiednia dnia 24. Kwietnia. — Dzisiay odbyły się dwudzieste czwarte Obrady zgromadzonych Pełnomocników Gabinetów Niemieckich, w gmachu C. K. tayney Kancellaryi Nadworney Stanu.

Wiadomości zagraniczne.

Hiszpaniia.

O to są naważnieysze z namienionych w przeszłym Numerze Królewskich Rozporządzeń wydanych względem skarbu: „Na umorzenie długów publicznych obróconemi zostaną: 1) Dochody uwolnionych i dotąd nieobsadzonych Kommandoryy i iak naprzyszłość mogących bydź uwolnionemi czterechZakonów woyskowych, mianowicie: Santiago, Alcantara, Calatrava i Montesa tak, iak S. Jana Jerozolimskiego, którego dobra i dochody obrócone są na dług kraiowy wyrokiem Stanów (*Cortes*) z d. 13. Września 1813. 2) Dobra ostatniey Xiężniczki Alby, które były wcielone do dóbr korony; Monstreneos dobra nieznanych właścicieli i wszystkie inne, które uznane zostaną za własność Narodu. Tymczasem zaś, póki Stany (*Cortes*) nie oznaczą, które są dobra Królewskie i nie oddzielą ie od dóbr Narodowych, postanowił Król, ażeby wszystkie przychody i płody z iezior i pastwisk Albuferskich i Alcadyyskich począwszy od 7. Marca, dnia w którym Król zaprzysiągł Konstytucyię, wpływały do kassy długów Państwa.

O to iest namienione w Nr. 87∫44 pismo, usprawiedliwiaiące Xiążęcia Infantado, przesłane Juncie tymczasowey: JW. Panowie! Ważne urzędy sprawowane przezemnie w imieniu Króla i Narodu; sposób natychże moiego postępowania, uznana moia miłość ku Oyczyznie, nieustanne poważanie i uległość prawom, uczestnictwo moie dla uszczęśliwienia Oyczyzny, wzgarda moia ku wszystkiemu co tylko wiedzie do złego, na koniec znany Hiszpanom moy dobry charakter, są okoliczności, które w każdym usuną podeyrzenie względem moich zamysłow i zapewniaią mnie, że i nayniespokoynieyszy i naygorszy umysł nie da się przekonać, iakobym ia zdolny był do czynienia zabiegów, któreby przyczynić się mogły do nierządu i zamieszania. Atoli krótnie iuż słyszałem z naywiększem podziwieniem, iż są tacy godni pogardy i źli ludzie, mowiący, że ia ze skłonności i złey woli rozrzucam bogactwa dla obalenia ustanowionego i przyiętego przez Króla systematu. Twierdzenia te tak fałszywe iak potwarcze, tym bardziey mnie dotykaią, iż z namiętnością i poważaniem przestrzegam praw i porządku powszechnego, dążącego do szczęścia Hiszpanów braci moich. W tem zaufaniu, które mi niewinność moia nadaie, wzywam nayśmialszego potwarcy, ażeby mi którykolwiek z rozgłoszonych dowiodł zarzutów, przekonany bowiem iestem naymocniey, że odezwie się iawnie ten głos, który we wszystkich epokach życia moiem starałem bie ziednać postępowaniem, poświęcaiąc się od dawna wszędzie na usługi Królowi i Oyczyznie z znaną moią nieinteresownością. Chociaż niemniey przekonany, iż dostoyne Zgromadzenie, do którego się teraz udaię, zadowolnione iest moią wiernością, czystemi zamiary, poważaniem praw, miłością porządku i uczestnictwem dobru oyczyzny, atoli cześć i uczucie niepozwalaią mi, ażebym tak ohydne obwinienia pomiiał milczeniem. Zniewolony przeto oderwać na chwilę szanowne Zgromadzenie od iego zatrudnień, zanoszę skargę moie z całą mocą właściwą obrazie i charakterowi obrażonego, przeciwko potwarzom rozszerzanym względem czci i osoby moiey, pewien słuszności i sprawiedliwości waszey. Zasiągnąwszy stosownych wiadomości przekonacie się, iak fałszywe i potwarcze są twierdzenia rozszerzane przeciwko moim chęciem, mi-

)(

łości do porządku i pokoiu, spodziewam się przeto po słuszności Junty, że będzie miała względy na moie przedstawienie.“

Naynowsze gazety Paryzkie z d. 14. Kwietnia zawieraią wiadomości z Madrytu dochodzące do dnia 3. t. m. Hrabia Montio przed obrótem rzeczy teraźnieyszych długo więziony, mianowany iest na mieyscu Jenerała Porucznicznika Don Carlos O'Donnela Jeneralnym Kapitanem Starey Kastylii a Marszałek polny Don Juan Martin Diaz znany w woynie rewolucyyney Hiszpańskiey pod imieniem: *El Empecinado* mianowany iest drugim Dowodzcą tey Prowincyi. W wielu Prowincyiach i miastach Hiszpanii władze konstytucyyne przy zaprowadzeniu swoiem zniosły samowolnie monopoliium tabaki i przedaż teyże tak, iak i innych artykułów, których monopoliium należało do Rządu każdemu zostawiły. Ponieważ Fiskus był w przykrem położeniu, że znacznemi kapitałami zakupione zapasy leżały bez przedaży, ażeby zatem temu złemu zapobiedź, wydał przeto Król wyrok do wszystkich Ministrów d. 1. Kwietnia, zalecaiąc przedsięwzięcia naydzielnieyszych środków zapobiegaiących temu nadużyciu i niedopuszczenia, by zayść miała iakowa i naymnieysza odmiana w teraźnieyszem zarządzie i systemacie podatkowym, dopoki w tey mierze Stany (*Cortes*) niepostanowią. W skutek więc tego wyroku wezwane są Władze woyskowe do dania pomocy cywilnym, w tak ważnym przedmiocie w razie potrzeby.

Gazety nowe liberalistów wychodzące w Madrycie *Constitutional*, *Miscelanea i Desperdator* donoszą o następnem zaprowadzaniu Konstytucyi po Prowincyiach. W Biskai, gdzie się naydłużey ociągano, zaprowadzono ią na d. 2. Kwietnia, w Bilbao i innych miastach ogłosiły ią samowładnie Magistraty, ponieważ zgromadzona Junta prowincyionalna w Guernica wzbraniła się.— Odonoju obiął teraz dowództwo w całey Andaluzyi, Jenerał Ferraz Dowodzca tymczasowy w Kadyxie dla okazania mieszkańcom zaufania, zakazał przeciągać strażom, i nawet od swoiego domu takowe oddalił. Liczba ofiar d. 10. Marca ma bydź następuiąca: mężczyzn 327, kobiet 39 i 27 dzieci, blisko 500 rannych a między tymi wielu iest niebezpiecznych.

Kara szubienicy zniesiona iest dawnieyszym wyrokiem Stanów (*Cortes*), występni wskazani na śmierć, będą ścinani.

Pułkownik Infantes, posłany od Quirogi do Madrytu przybył iuż i miał u Króla posłuchanie. Podług listu pisanego z Irunu pod d. 4. Kwietnia umieszczonego w Dzienniku rozpraw, złożył on życzenia Królowi od zebranego woyska na wyspie Leon z powodu przyięcia Konstytucyi, dodał atoli: „Woy„sko to tak długo pozostanie na tey wyspie „poki się niezgromadzą Stany (*Cortes*), w któ„rych ręce wziętą broń dla szczęścia Ludu „złożą. Woyska te nie maią nic innego na myśli; iak tylko życzenie ogruntowania systematu konstytucyinego i rozproszenia chmar, które zasępiaią powietrzokrąg, i dla tego obowiązane są trwać w postawie uzbroioney.“

Podług oświadczenia Junty tymczasowey wszyscy tak zwani Józefiniści (stronnicy Józefa Bonapartego) zbiegli, mogą powrócić się do Hiszpanii i obiąc swoie dobra.

Podług ostatnich wiadomości z Kadyxu oddalony ma bydź tameczny Sztab jeneralny i stawiony przed Sąd, z powodu zaszłych wypadków na d. 10. Marca.

Okręty przewozowe Rossyiskie, Pruskie, Greckie i inne stoiące w zatoce Kadyxeńskiey na kotwicy, w liczbie sto, są rozpuszczone. Angielskie zaś wybite miedzią zatrzymane.

Gazety liberalne wychodzące w Madrycie, powstaią iuż przeciwko zagranicznym Rządom i przyrzekaią innych kraiów liberalistom pomoc i obronę.

Monitor zawiera: „Z Aktów publicznych tyczących się wyborów i zwołania Stanów (*Cortes*) czytelnicy uważni i myślący, dostrzegą bezwątpienia, iak wiele szlachetny Narod Hiszpański ma ieszcze źródeł pomocnych, ażeby bez nowych rewolucyy stał się uczestnikiem dobrodzieystw, któremu zapewnia mądry i silny związek między Tronem a wolnością.“

Gazeta Pruska Stanu zawiera co następuie: Przy naylepszych chęciach Jeneralnych Kapitanów, którzy wystawiaią sobie żywo niebezpieczeństwa z teraźnieyszego położenia rzeczy, ciężko będzie uniknąć zgróz anarchii, która iuż widocznie pokazuie się we wszystkich prawie Prowincyiach. W obu tylko Kastyliach i Estremadurze szanowane są rozkazy Rządu. — Żołnierze są pomiędzy sobą w niezgodzie. Woysko Quirogi będące na wyspie Leon niechce pcyść dopóty na leże, poki Król nie złoży przysięgi w pośrod Stanów (*Cortes*) na konstytucyią i takowey nie ogłosi. Żołnierze innych pułków nie są w zgodzie ze swoiemi towarzyszami, którzy byli za Konstytucyią, a przynaymniey niechętnie patrzą na zielono czerwoną kokardę. Życzyć i spodziewać się należy, aby umiarkowanie i mądrość Do-

wodzców zapobiegły wybuchnieniu oczewiście nieprzyiaźnym krokom.

Powszechne żądanie światleyszey części Narodu iest za stosowną odmianą Konstytucyi, któraby miasto wyuzdaney Demokracyi nadała Państwu umiarkowaną Monarchiią. Niewątpią, że Stany (*Cortes*) same do tego się skłonią. Staranie Rządu szczególniey do tego iedynie zmierzać będzie, ażeby pokoy i porządek częścią przywrócić częścią utrzymać po Prowincyiach. Duch żołnierzy buntowniczych będzie naywiększą przeszkodą, ponieważ ci iak się zdaie oczekuią inney wcale nagrody za ich przedsięwzięcia, iakie im nadadź mogą dobrze ułożone i ustanowione Rządy Państwa.

Dowodzca naczelny woyska Andaluzyiskiego Don Juan O'Denoju rozpuścił to woysko a pułki różne i bataliiony składaiące ie rozłożył po różnych mieyscach. Z Kadydyxu, gdzie spokoyność do d. 25. Marca nie była naruszoną, wysłanych bydź miało wiele okrętów woiennych do różnych portów Amerykańskich. Gazety Madryckie z d. 3. Kwietnia zawieraią, iż wkrótce oddział okrętów woiennych użyty do służby kraiowey odpłynie z Kadyxu do Ameryki Hiszpańskiey.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

D. 6. odbył się tryiumfalny wiazd z zwykłą okazałością obranych Reprezentantów Westminsterskich Sir Francis Burdetta i Hobhouse. Obadwa bohetary tey uroczystości ubrani czarno wsiadłszy o 2 godzinie do powozu ciągnionego od 6 iasno szpakowatych koni, otoczeni niezmiernem mnóstwem ludu iechali z iednego końca Westminsteru przez Piccadeley do oberzy pod koroną i kotwicą, gdzie o godzinie 7mey zaczęto owę ucztę. Sir Francis na spełniony toast za iego zdrowie odpowiedział długą mową, w którey sięgdzącego Hunta pomiędzy gośćmi obsypał pochwałami. Ostatni po oddaleniu się Baroneta wezwany był do zaięcia mieysca Prezesa, lecz wymówił się od tego zaszczytu.

Podług naynowszych wiadomości z Glasgowa i Paisley nie przyszło tam ieszcze do istotnego powstania, lecz tak w tem mieyscu iak i okolicach zaniechano zatrudnień i więcey iak 60000 tysięcy czeladzł z rękodzielni napełniało ulicę. Ci nawet, którzyby chcieli robic wstrzymani są pogróżkami przez innych od pracy.

Po wsiach kusili się iuż źle myślący po kilkakroć gwałtem opatrzyć bronią; P. Robertson mieszkaiący trzy mile od Paisley przymuszony był strzelać do napadaiących, przyczem ieden zginął a wielu zostało ranionych inni zaś się rozpruszali.

Rząd postanowił znacznie pomnożyć siłę woyskową w Stolicy, podczas badania spiskowych Catostratskich. W Niedziele d. 7. Kwietnia udał się Xiąże York, otoczony Jenerałem Sir Herbert Faylor, Pułkownikiem Stephenson i budowniczem do Królewskich Stayni i wydał rozkazy, ażeby te wyporządzone zostały dla woyska.

Podług ostatnich wiadomości odebranych z d. 5. Kwietnia z Glasgowa iest tam raczey gorzey iak lepiey. Oddział weteranów prowadzący do więzienia człowieka, który oddzierał odezwy Rządowe, tak był od tłumu ludzi ściśniony, że musiał dadź ognia. Stara kobieta została ciężko ranioną, lud się rozbiegł i krzyczał: Niestrzelaycie więcey! Pod Kilsyth nad rzeką Carron zaszła potyczka pomiędzy 60 Radykalistami a 19 huzarami i 9 Jeomenami (Polyciantami). Z obudwóch stron byli ranni; iednak rozpędzono Radykalistów a niektórzy wzięci w niewolę. Jedynaści osób, które mienią bydź Członkami wydziału Rządu tymczasowego, zaprowadzeni są do zamku Stirling i uwięzieni. Radykaliści ogólnie ieszcze są spokoyni, nie naruszyli oni ieszcze prywatney własności; atoli ponieważ nie pracuią obawiaią się, żeby z potrzeby nie byli przywiedzeni do bezprawiów.

F r a n c y i a.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych z d. 7. Kwietnia P. Dubruel zdał sprawę z petycyi podaney od odrodziń 21 osób, które wskutek wypadków Grenoblskich zaszłych w roku 1816 wskane zostały na śmierć. Proszący uskarzaią się na odmówioną im sprawiedliwość przez Ministra sprawiedliwości, który nieprzyiął podaney od nich skargi przeciwko Jenerałowi Donnadieu, Hrabiemu Montlivaut, i innym. Jenerał Donnadieu zaś, nastaie na rozpoznanie tey sprawy i żąda, ażeby mógł stanąć w Sądzie przeciwko swym oskarzycielom. Izba przyięła wniosek zdawcy sprawy i odesłała obydwie petycyie do Prezesa, Rady ministeryialney i Ministra sprawiedliwości.

Gazety Paryzkie ogłaszaią otworzoną składkę pod napisem: „Składka Narodowa na korzyść Obywateli; którzy stać się mogą ofiarą środków przedsięwziętych dla ograniczenia wolności osobistey, składka ta ma za cel ułatwienia każdemu Francuzowi, dania pomocy swoim współrodakom, których owe dotkną środki, przez co każdy może wzaiemnego spodziewać się wsparcia. Dla przyprowadzenia do skutku tego planu obopolnego zapewnienia, dla którego wsparcia wezwani są wszy-

scy Francuzi za pośrednictwem składki, utworzoną iest w Paryżu władza środkowa zawiadowcza; obowiązkim iey będzie upominać się u Ministrów o osoby uwięzionych, los ich osładzać i tymże i rodzinnom ich pomagać. Członkami tego środkowego wydziału mienią się bydź pięciu Deputowanych Izby PP. Lafitte, Kazimierz Porrier, la Fayette, d'Argensou i Keratry, dway adwokaci, PP. Odillon, Barrot i Merilhau, Jenerał-Porucznik Paiol, P. Etienne, nauczyciel prywatny, P. Gevaudan, (znany ze Zgromadzenia przyiaciół wolności prassy) i P. Jolio d'Sauqentin. Ogłaszaią oni, iż utrzymywać będą związek we wszystkich Departamentach Państwa, zasiągać będą ze wszystkich mieysc wiadomości i będą stosownie do nich działać; tak w Paryżu iak w Departamentach istnieć będą szczególne władze, które zawiadomiać będą władzę środkowę o każdym wypadku, wymagaiącym wezwania towarzystwa zapewniaiącego.

Redaktorowie gazet tych, które ze względu ograniczenia wolnolności osobistey otworzyły składki na wsparcie tak zwanych, ofiar dowolności Ministenryialney", maią bydź przed Sąd pociągnieni.

Redaktorowie Minerwy wskazani są na karę 13,000 franków ponieważ nie poddali się prawu stęplowemuu. Od tego wyroku odwołanie nie ma mieysca.

Louvel badany znowu dwie godzin przez Kommissyią Izby Parów. Każdego razu prowadzony bywa z więzienia przez Urzędnika policyi i sześciu żandarmów. Mówią, iż publiczne postępowanie w sprawie tey rozpocznie się d. 15. lub 16. Kwietnia.

Zapewniaią, iż w Paryżu otworzona będzie księgarnia pod napisem *Lacretelle ainé et comp*: zawierać ona ma same ulotne pisemka. P. Lacretelle starszy był odpowiedzialnym Redaktorem *Minerwy*. Sądzą, iż wydawcy tego Dziennika, dla uniknienia cenzury i stęplu maią zamiar wydawać go pod różnemi tytułami i w nieoznaczonym czasie. Bibliioteka historyczna niewychodzi iuż od czasu przyięcia prawa cenzuralnego.

Rossyia.

Ciąg dalszy Przełożenia Ministra spraw duchownych i oświecenia Narodowego, względem oddalenia Jezuitów z całey Rossyi.

Te są prawdy tyczące się Zakonu Jezuickiego. Potężne Państwo, wchili prześladowania i nieszczęścia Jezuitów, przyymnie ich pod opiekę praw swoich: niepomni na wdzięczność łamią te dobroczynne dla nich prawa, upornie przywodzą przeciwko nim własne swe ustawy, i mieniąc się Missyionarzami, wbrew przeciwko naywyższemu regulamentowi 1769. roku, zabraniaiącemu przyymować Duchowieństwu Katolickiemu to nazwisko, działaią wśród Państwa rządnego, iakby w Kraiu nieoświeconym światłością Chrześciiaństwa. — I kiedy powszechna nieufność, sprawiedliwy gniew całey Europy ich prześladuie: Rossyia okazuie dla nich i ufność i poważenie; wkłada na nich święty obowiązek kształcenia młodzieży swoiego wyznania, ażeby oświecaiąc rozum ich nauką razem i serca oświecali Religiią. — Oni na złe używaią tey ufności; uwodzą niedoświadczony wiek młody, i sami ciesząc się dobrodzieystwem tolerancyi, zasiewaią w sercach przez nich zwiedzionych okrutną nietolerancyią, usiłuią obalić twierdzę Państwa i przywiązanie do Oyczystey wiary, a tak burzą szczęśliwość familiyną, rzucaiąc w pośród nie zgubność opiniy. — Wszystkie czynności Jezuitów skierowane są do własney ich wygody i rozszerzenia Władzy, a sumienie ich w każdym przeciwnym prawu postępku, łatwo znayduie usprawiedliwienie w prawidłach ich Zakonu.

Podług świadectwa Papieża Klemensa XIV.: „Jezuici od samego początku ich Towarzystwa, zaymowali się podłemi zabiegami, mieli ustawiczne niezgody i kłótnie w Europie, Azyi i Ameryce, nie tylko pomiędzy sobą, ale i z drugiemi Zakonami mniskiemi, z Duchowieństwem świeckiem, z Towarzystwami uczonemi, a nawet i przeciw Rządom działali; użalano się na ich naukę, przeciwną dobrym obyczaiom i prawdziwey pobożności; powszechnie ich obwiniano naybardziey o zbyteczne usiłowanie około nabycia dóbr doczesnych. Jakiekolwiek były użyte środki przez Papieżów, dla przecięcia zgorszenia ze Zgromadzenia Jezuickiego, wszystkie iednak te środki stały się zupełnie nieużytecznemi. Im większa wzrastała nienawiść do tego towarzystwa, tym niebezpiecznieysze stawało się narzekanie i burzenie się umysłów, — tym bardziey zrywał się węzeł Chrześciiańskiey miłości — tym bardziey wzmagał się duch buntu. Niektórzy Monarchowie Katoliccy, nie widząc innego sposobu zachowania Kościoła od grożącego upadku, przymuszeni byli z Państw swoich wypędzić Jezuitów." Tak pisał o nich Papież, który w samych zasadach Zakonu Jezuickiego widział przyczynę tylu nieszczęść i rozróżnienia, przez nich sprawianych, skasował to Zgromedzenie, ażeby Kościołowi Chrzesciiańskiemu powrócić pokoy i porządek.

(*Ciąg dalszy nastąpi.*)

Redakcyia F. Krattera. — Drukiem J. Pillera.